

Informacja o postanowieniach z wzorca umownego
Ogólne Warunki Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej

Rodzaj informacji	Dotyczy	Nr jednostki redakcyjnej wzorca umownego
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	Przedmiot i zakres ubezpieczenia.	§ 4.
	Wypadek ubezpieczeniowy i szkoda seryjna.	§ 5.
	Świadczenia Avivy.	§ 6. Ust. 1-3
	Okres ubezpieczenia. Czas trwania odpowiedzialności Avivy.	§ 9.
	Wysokość odszkodowania.	§17. 1-3
	Klauzula nr 1	
	Klauzula nr 2	Ust. 1
	Klauzula nr 3	Ust. 1
	Klauzula nr 4	Ust. 1
	Klauzula nr5	Ust. 1
	Klauzula nr 6	Ust. 1
	Klauzula nr 7	Ust. 1
	Klauzula nr 8	Ust. 1
	Klauzula nr 9	Ust. 1-3
	Klauzula nr 10	Ust. 1
	Klauzula nr 11	Ust. 1
	Klauzula nr 12	Ust. 1
	Klauzula nr 13	Ust. 1-2
	Klauzula nr 14	Ust. 1-2
Klauzula nr 15	Ust. 1-3	
Klauzula nr 16	Ust. 1-2	
Klauzula nr 17	Ust. 1	
Klauzula nr 18	Ust. 1	
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	Definicje.	§ 3. Ust 3, 13-15
	Świadczenia Avivy	§ 6. Ust. 3
	Wyłączenia.	§ 7.
	Zawarcie umowy ubezpieczenia.	§ 8. Ust. 6
	Suma gwarancyjna.	§ 13.
	Obowiązki Ubezpieczającego.	§ 15. Ust. 2
	Tryb postępowania w przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego.	§ 16. Ust. 5-6
	Wysokość odszkodowania.	§ 17. Ust. 3-5
	Wypłata odszkodowania.	§ 19. Ust 2
	Klauzula nr 2	Ust. 2-4

Klauzula nr 3	Ust. 2
Klauzula nr 4	Ust. 2
Klauzula nr 5	Ust. 2
Klauzula nr 6	Ust. 2-3
Klauzula nr 7	Ust. 2-3
Klauzula nr 8	Ust. 3
Klauzula nr 9	Ust. 4
Klauzula nr 10	Ust. 2
Klauzula nr 12	Ust. 2
Klauzula nr 13	Ust. 3-4
Klauzula nr 14	Ust. 3-4
Klauzula nr 15	Ust. 4-6
Klauzula nr 16	Ust. 3
Klauzula nr 17	Ust. 2
Klauzula nr 18	Ust. 2

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

ROZDZIAŁ I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.

UBEZPIECZAJĄCY I UBEZPIECZONY

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (zwane dalej ogólnymi warunkami) stanowią podstawę do zawierania umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej lub posiadaniem rzeczy pomiędzy Avivą Towarzystwem Ubezpieczeń Ogólnych S.A. (zwanym dalej Aviva) a osobą fizyczną, osobą prawną lub jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej (zwanymi dalej Ubezpieczającym).
2. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta również na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego). W takim przypadku postanowienia niniejszych ogólnych warunków dotyczące Ubezpieczającego mają również zastosowanie odpowiednio do Ubezpieczonego.

§ 2.

POSTANOWIENIA DODATKOWE LUB ODMIENNE OD OGÓLNYCH WARUNKÓW

1. Za zgodą stron do umowy ubezpieczenia mogą zostać wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmiennie od ustalonych w niniejszych ogólnych warunkach, z zastrzeżeniem, że postanowienia te nie mogą być sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia uwzględnione zostały postanowienia, o których mowa w ust. 1, mają one pierwszeństwo przez niniejszymi ogólnymi warunkami.

§ 3.

DEFINICJE

Ilekroć w niniejszych ogólnych warunkach, wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, a także w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia używa się wymienionych poniżej pojęć, należy przez nie rozumieć:

- 1) **czysta strata finansowa**
samoistny uszczerbek majątkowy nie będący następstwem szkody osobowej lub rzeczowej. Utrata rzeczy, w tym utrata możliwości korzystania z rzeczy, nie jest uważana za czystą stratę finansową;
- 2) **dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia**
polisa ubezpieczeniowa wraz z aneksami lub nota pokrycia;
- 3) **franszyza redukcyjna**
ustalona w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa lub procentowa pomniejszająca wypłacane poszkodowanemu (poszkodowanemu) odszkodowanie z tytułu pojedynczego wypadku ubezpieczeniowego;
- 4) **osoba trzecia**
osoba nie objęta ubezpieczeniem i nie będąca osobą bliską;
- 5) **osoba bliska**
małżonek osoby objętej ubezpieczeniem, konkubent, rodzeństwo, wstępni i zstępni, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, przysposabiający, przysposobiony;
- 6) **osoby objęte ubezpieczeniem**
  - a) Ubezpieczający, lub w przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek, Ubezpieczony,
  - b) pracownicy lub członkowie zarządu i innych władz Ubezpieczającego oraz jego prokurenci i prawni pełnomocnicy, w zakresie szkód wyrządzonych w związku z faktycznym wykonywaniem obowiązków służbowych lub dokonywaniem czynności faktycznych i prawnych na jego rzecz;
- 7) **odpowiedzialność za produkt**
odpowiedzialność za szkody rzeczowe lub osobowe wyrządzone wskutek wadliwości produktu lub dostarczenia produktu innego niż uzgodniono;
- 8) **podwykonawca**
osoba fizyczna lub prawna albo jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, świadcząca prace lub usługi, której osoby objęte ubezpieczeniem powierzyły wykonanie tych prac lub usług i nie będąca pracownikiem osób objętych ubezpieczeniem;
- 9) **pracownik**
osoba zatrudniona przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Pracownikiem w rozumieniu niniejszych ogólnych

warunków jest również osoba fizyczna zatrudniona przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego na podstawie kontraktu menadżerskiego, a także praktykant i stażysta;

- 10) **produkt**
rzecz ruchoma, choćby została ona połączona z inną rzeczą, a także zwierzęta i energia;
- 11) **substancje niebezpieczne**
jakiegokolwiek stałe, ciekłe lub gazowe substancje zanieczyszczające lub środki drażniące, w szczególności dymy, opary, sadze, kwasy, zasady, toksyczne chemikalia, a także materiały odpadowe;
- 12) **szkoda**
szkoda osobowa, szkoda rzeczowa lub czysta strata finansowa;
- 13) **szkoda osobowa**
śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia osoby trzeciej oraz utracone korzyści, które osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby nie doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 14) **szkoda rzeczowa**
uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy osoby trzeciej oraz utracone korzyści, które osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby rzecz nie została uszkodzona lub zniszczona;
- 15) **wartości pieniężne**
krajowe i zagraniczne znaki pieniężne, czek, weksle, inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę, złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne i perły, a także platynę i inne metale z grupy platynowców;
- 16) **wprowadzenie produktu do obrotu**
faktyczne przekazanie produktu przez osoby objęte ubezpieczeniem osobie trzeciej. W razie wątpliwości za moment wprowadzenia produktu do obrotu uznaje się moment, w którym osoby objęte ubezpieczeniem w sposób zamierzony utraciły trwale lub na określony czas faktyczne władztwo nad rzeczą, w szczególności możliwość kontroli rzeczy i sposobu jej wykorzystania;
- 17) **wypadek ubezpieczeniowy**
powstanie objętej umową ubezpieczenia szkody osoby trzeciej.

ROZDZIAŁ II. PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA.

§ 4.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna osób objętych ubezpieczeniem za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w związku z określoną w umowie ubezpieczenia działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy.
2. O ile nie umówiono się inaczej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za produkt.
3. Strony mogą uzgodnić rozszerzenie zakresu ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną osób objętych ubezpieczeniem za czyste straty finansowe oraz szkody polegające na utracie rzeczy, nie wynikającej z jej uszkodzenia lub zniszczenia.
4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone nieumyślnie przez osoby objęte ubezpieczeniem, w tym skutek rażącego niedbalstwa.
5. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone przez osoby objęte ubezpieczeniem, niezależnie od tego, czy szkody te powstały wskutek czynów niedozwolonych (odpowiedzialność deliktowa), czy też są one następstwem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność kontraktowa).

§ 5.

WYPADEK UBEZPIECZENIOWY I SZKODA SERYJNA

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wypadki ubezpieczeniowe, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia, przy czym wszystkie szkody wynikłe z tej samej przyczyny, np. wskutek tego samego błędu konstrukcyjnego lub powstałe wskutek wprowadzenia do obrotu serii produktów posiadających tę samą wadę, niezależnie od momentu ich faktycznego wystąpienia i ilości poszkodowanych, uważa się za jeden wypadek, a za chwilę jego wystąpienia przyjmuje się chwilę, gdy powstała pierwsza z nich.

2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wszystkie szkody z takiej serii, o ile pierwsza szkoda powstała podczas trwania okresu ubezpieczenia. W takiej sytuacji ochroną objęte są wszystkie szkody należące do danej serii, nawet, jeżeli powstały po zakończeniu okresu ubezpieczenia.
3. W razie wątpliwości co do momentu powstania szkody osobowej uważa się, że powstała ona w chwili, gdy poszkodowany po raz pierwszy skontaktował się z lekarzem w związku z objawami, które były podstawą zgłoszenia roszczenia do osób objętych ubezpieczeniem.

§ 6. ŚWIADCZENIA AVIVY

1. W zakresie udzielanej ochrony ubezpieczeniowej i w granicach sumy gwarancyjnej Aviva zobowiązana jest do:
  - 1) zbadania zasadności wysuwanych przeciwko Ubezpieczającemu roszczeń,
  - 2) wypłaty odszkodowania, które Ubezpieczający zobowiązany jest zapłacić osobie poszkodowanej na podstawie dokonanego lub zaakceptowanego przez Avivę uznania roszczenia, zawartej lub zaakceptowanej przez Avivę ugody albo prawomocnego orzeczenia sądu.
2. Aviva zobowiązana jest także do:
  - 1) zwrotu niezbędnych kosztów środków podjętych przez Ubezpieczającego po zajściu wypadku ubezpieczeniowego w celu zmniejszenia rozmiarów objętej ubezpieczeniem szkody, jeżeli były one celowe, chociażby okazały się bezskuteczne,
  - 2) zapłacenia niezbędnych kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych przez Avivę albo za jej zgodą w celu ustalenia okoliczności i rozmiarów szkody,
  - 3) zapłacenia niezbędnych i rozsądnych kosztów obrony sądowej w sporze prowadzonym na polecenie Avivy lub za jej zgodą (w tym w szczególności kosztów pomocy prawnej udzielonej przez zatrudnionego w porozumieniu z Avivą adwokata, radcy prawnego lub kancelarii prawnej), nawet, jeżeli istnieją wątpliwości czy szkoda, z tytułu której zgłoszone zostało roszczenie odszkodowawcze, objęta jest ochroną ubezpieczeniową; jeżeli w wyniku wypadku powodującego odpowiedzialność Ubezpieczającego objęta ochroną ubezpieczeniową zostanie przeciwko niemu wszczęte postępowanie karne, Aviva pokryje koszty obrony sądowej, jeżeli zażądało powołania obrony lub wyraziło zgodę na pokrycie tych kosztów.
3. Za koszty, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3 Aviva odpowiada ponad sumę gwarancyjną, o ile dotyczą one szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku, gdy łączna wysokość roszczeń z tytułu odpowiedzialności za szkodę jest wyższa niż suma gwarancyjna, Aviva pokrywa te koszty w takiej proporcji, w jakiej pozostaje suma gwarancyjna do wysokości roszczeń, również wtedy, kiedy jedna szkoda prowadzi do kilku procesów sądowych; wypłata kwoty równej sumie gwarancyjnej oraz obliczonej zgodnie z powyższą zasadą części kosztów zwalnia Avivę z dalszych świadczeń.

§ 7. WYŁĄCZENIA

1. Umowa ubezpieczenia zawarta na podstawie niniejszych ogólnych warunków nie obejmuje roszczeń o wykonanie lub należyte wykonanie zobowiązania, w tym roszczeń o wykonanie zastępcze i roszczeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet wykonania umowy, a także roszczeń wynikających z przepisów o gwarancji lub rękojmi za wady oraz o niezgodności towaru z umową.
  2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za szkody:
    - 1) wyrządzone umyślnie,
    - 2) powstałe w wyniku wadliwości wprowadzonego do obrotu produktu lub wykonanej pracy albo usługi, jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem miała świadomość ich wadliwości,
    - 3) które są objęte lub powinny być objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach ubezpieczeń obowiązkowych,
    - 4) powstałe w związku z wykonywaniem przez osoby objęte ubezpieczeniem czynności zawodowych, których wykonywanie wymaga posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych, w szczególności czynności zawodowych lekarza, pielęgniarki, położnej, architekta, projektanta, inspektora nadzoru w budownictwie, radcy prawnego, adwokata, notariusza, komornika, pracownika ochrony osób i mienia, detektywa, nauczyciela, geodety, zarządcy nieruchomości, rzeczoznawcy majątkowego, pośrednika w obrocie nieruchomościami, brokera lub agenta ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, biegłego rewidenta, księgowego, rzecznika patentowego,
    - 5) spowodowane posiadaniem, kierowaniem i używaniem statków wodnych, powietrznych lub kosmicznych,
  - 6) powstałe w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy spedycji lub przewozu,
  - 7) powstałe bezpośrednio lub pośrednio w związku z ruchem zakładu górniczego lub robotami geologicznymi,
  - 8) za które osoba objęta ubezpieczeniem jest odpowiedzialna w wyniku umownego przejścia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej lub osoby bliskiej albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej ponad odpowiedzialność wynikającą z obowiązujących przepisów prawa,
  - 9) wyrządzone osobom bliskim przez osoby objęte ubezpieczeniem,
  - 10) wyrządzone w wartościach pieniężnych, papierach wartościowych, zbiorach archiwalnych, filatelistycznych, numizmatycznych, dziełach sztuki lub innych przedmiotach o charakterze zabytkowym, artystycznym lub unikatowym,
  - 11) związane bezpośrednio lub pośrednio z promieniowaniem wysokoenergetycznym, jonizującym, skażeniem radioaktywnym, a także promieniowaniem laserowym, maserowym oraz elektromagnetycznym,
  - 12) spowodowane przez lub związane z azbestem, dioksynami lub formaldehydami,
  - 13) powstałe w wyniku przeniesienia chorób zakaźnych, o których istnieniu osoba objęta ubezpieczeniem wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć,
  - 14) powstałe wskutek stopniowego oddziaływania temperatury, hałasu, gazów, oparów, wilgoci oraz osadów (w szczególności dymu, sadzy, pyłu),
  - 15) powstałe wskutek wibracji, osłabienia elementów nośnych budynku lub budowli albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu, zalania przez wody stojące lub płynące,
  - 16) polegające na uszkodzeniu, zmianie lub zniszczeniu, a także ograniczeniu zakresu funkcjonalności, dostępności lub działania jakiegokolwiek systemu komputerowego, sprzętu komputerowego (hardware) lub jego części składowych, oprogramowania komputerowego (software), danych, nośników danych lub mediów służących do przechowywania danych informatycznych, jeżeli szkody opisane powyżej nastąpiły w rezultacie umyślnego albo niezamierzonego przesłania lub przekazania (elektronicznie lub w inny sposób) programu zawierającego jakiegokolwiek instrukcje lub kody logiczne działające w niszczący sposób (w szczególności wirusy, „robaki” komputerowe, programy określane mianem „koni trojańskich”, „bomb logicznych” lub analogicznie działające); zadziałanie takiego programu traktowane jest na równi z powstaniem szkody,
  - 17) za których naprawienie osoby objęte ubezpieczeniem są odpowiedzialne na podstawie Ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2007r. nr 75 poz. 493), z ewentualnymi późniejszymi zmianami.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej osób objętych ubezpieczeniem za szkody związane z następującymi zdarzeniami (niezależnie od faktu, czy do powstania szkody przyczyniły się w jakimkolwiek stopniu inne zdarzenia oddziaływujące jednocześnie lub w dowolnej kolejności ze zdarzeniami wymienionymi poniżej):
  - 1) wojna, najazd, wrogie działanie drugiego państwa, agresja zbrojna lub działania wojenne bez względu na fakt, czy wojna została wypowiedziana czy też nie, wojna domowa, bunt, przewrót, rewolucja, powstanie lub niepokoje społeczne przybierające rozmiary powstania, przewrót wojskowy, działania uzurpatorskie, wprowadzenie stanu wojennego lub stanu wyjątkowego,
  - 2) jakiegokolwiek akt terroryzmu, obejmujący m.in. użycie lub groźbę użycia siły lub przemocy, pozbawienie życia, zniszczenie lub uszkodzenie mienia (w tym usiłowanie, przygotowanie, pomocnictwo lub groźbę pozbawienia życia czy też zniszczenia lub uszkodzenia mienia), w szczególności na skutek działania promieniowania radioaktywnego lub zanieczyszczenia środkami chemicznymi lub biologicznymi, dokonany przez jakiegokolwiek osoby lub grupy osób podejmujących działania w szczególności z pobudek politycznych, religijnych lub ideologicznych, tak aby osiągnąć cele wynikające z przekonań (niezależnie od faktu, czy cele takie zostały w jakiegokolwiek formie zaimplementowane lub sprecyzowane), a także zastraszyć społeczeństwo lub jakąkolwiek jego część,
  - 3) wszelkie działania przedsięwzięte w związku z kontrolowaniem, zapobieganiem lub zwalczaniem skutków zdarzeń wymienionych w ppkt. 1) i 2), a także wszelkie działania pozostające w jakiegokolwiek relacji do zdarzeń wymienionych w ppkt. 1) i 2),
  - 4) konfiskata, zawłaszczenie, nacjonalizacja, rekwizycja, zniszczenie, które nastąpiło na mocy aktu prawnego, niezależnie od jego formy, wydane przez władze państwowe lub samorządowe.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje również odpowiedzialności cywilnej osób objętych ubezpieczeniem za szkody:

- 1) w produkcie wprowadzonym do obrotu lub przedmiocie wykonanej pracy lub usługi; ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje również kosztów poszukiwania oraz usunięcia wad i szkód określonych powyżej, a także roszczeń związanych ze spadkiem obrotów i stratami wynikającymi z ww. wad i szkód,
  - 2) spowodowane wadą prawną produktu lub wykonanych usług, w szczególności naruszeniem praw autorskich, prawa własności przemysłowej oraz naruszeniem przepisów dotyczących nieuczciwej konkurencji,
  - 3) spowodowane przez niepełnowartościowy produkt, pracę lub usługę, bądź produkt wymagający remontu lub naprawy, wprowadzone do obrotu z informacją o takich ich właściwościach (wada jawna),
  - 4) powstałe w wyniku nieterminowego dostarczenia produktu lub nieterminowego wykonania pracy bądź usługi,
  - 5) spowodowane przez produkt, który przed wprowadzeniem do obrotu nie został należycie przetestowany, w szczególności w sposób odpowiadający stanowi nauki i techniki, w tym wymaganiom norm technicznych polskich i Wspólnoty Europejskiej,
  - 6) spowodowane przez lub związane z produktami tytoniowymi, narkotykami, krwią albo preparatami krwiopochodnymi oraz produktami zawierającymi silikon wykorzystywane do celów medycznych,
  - 7) spowodowane przez rzeczy przeznaczone dla lub wykorzystywane w lotnictwie, a także przy budowie statków kosmicznych,
  - 8) spowodowane przez organizmy modyfikowane genetycznie oraz właściwościami organizmu wynikającymi z modyfikacji genetycznych,
  - 9) powstałe w związku z produkcją, transportem, dystrybucją lub składowaniem materiałów wybuchowych i amunicji,
  - 10) wynikające z konieczności wycofania produktu z rynku przez osoby trzecie lub osoby objęte ubezpieczeniem, niezależnie od tego, czy produkt spowodował szkodę, czy nie.
5. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje grzywnien, kar sądowych lub administracyjnych oraz innych kar o charakterze pieniężnym (w tym również kar umownych oraz odszkodowań o charakterze karnym), do zapłacenia których zobowiązane są osoby objęte ubezpieczeniem
6. O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony poprzez włączenie klauzul indywidualnych, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje również szkód:
- 1) które wystąpiły poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, za wyjątkiem:
    - a) szkód wyrządzonych przez pracowników Ubezpieczającego albo Ubezpieczonego w związku z odbywaniem przez nich podróży służbowych, w szczególności w związku z udziałem w targach, wystawach, pokazach lub konferencjach,
    - b) szkód w zakresie odpowiedzialności za produkt, wyrządzonych konsumentom przez produkt wprowadzony do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, o ile nie był on przygotowywany do eksportu przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, ani też Ubezpieczający lub Ubezpieczonego nie posiadał wiedzy o tym, że zostanie on wyeksportowany, z wyłączeniem jednakże szkód, które wystąpiły na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki lub Kanady oraz ich terytoriów zależnych,
  - 2) wyrządzonych pracownikom,
  - 3) w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą osób objętych ubezpieczeniem,
  - 4) w rzeczach stanowiących przedmiot obróbki, czyszczenia, naprawy lub innej czynności o podobnym charakterze,
  - 5) w rzeczach ruchomych osób trzecich, z których osoby objęte ubezpieczeniem korzystały na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy nienazwanej o podobnym charakterze,
  - 6) wyrządzonych przez podwykonawców osób objętych ubezpieczeniem,
  - 7) powstałych w związku z organizacją imprez,
  - 8) wynikłych z wycieku, emisji, ulotnienia się lub innej formy przedostania się do wody, gruntu lub powietrza jakichkolwiek substancji niebezpiecznych,
  - 9) wynikłych z używania młotów pneumatycznych, hydraulicznych, kafarów lub innych urządzeń wibracyjnych, materiałów wybuchowych lub amunicji,
  - 10) wynikłych z niedostarczenia energii i mediów w jakiegokolwiek postaci oraz szkód wyrządzonych przez dostarczoną energię i media w jakiegokolwiek postaci,
  - 11) powstałych po przekazaniu przedmiotu pracy lub usługi do używania odbiorcy,
  - 12) wyrządzonych wskutek wadliwości rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce przy użyciu maszyn i urządzeń wyprodukowanych, dostarczonych, naprawionych lub serwisowanych przez osoby objęte ubezpieczeniem,
  - 13) poniesionych przez osoby trzecie w wyniku wadliwości produktu końcowego powstającego dopiero przez połączenie lub zmieszanie produktów wprowadzonych przez osoby objęte ubezpieczeniem z innymi wyrobami lub w wyniku dalszej obróbki produktów wprowadzonych do obrotu przez osoby objęte ubezpieczeniem, przy czym wyłączenie niniejsze nie dotyczy szkód osobowych lub szkód rzeczowych wyrządzonych przez wadliwy produkt końcowy,
  - 14) polegających na poniesieniu przez osoby trzecie kosztów usunięcia, demontażu lub odsłonięcia wadliwego produktu oraz kosztów montażu, umocowania lub położenia produktu pozbawionego wad,
  - 15) powodujących roszczenia pomiędzy osobami objętymi ubezpieczeniem na podstawie tej samej umowy ubezpieczenia.
7. W przypadku włączenia do zakresu ubezpieczenia klauzul dodatkowych, Aviva ponosi odpowiedzialność za szkody określone w ust. 6 wyłączenie w zakresie ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z treści tych klauzul.

ROZDZIAŁ III. ZAWARCIE I CZAS TRWANIA UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 8.

ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia następuje na podstawie wniosku Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela kierowanego do Avivy.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej następujące informacje:
  - 1) nazwę i adres Ubezpieczającego,
  - 2) okres ubezpieczenia,
  - 3) określenie rodzaju prowadzonej działalności,
  - 4) wnioskowaną wysokość sumy gwarancyjnej,
  - 5) obrót lub fundusz płac przewidywany w okresie ubezpieczenia,
  - 6) wnioskowany zakres ubezpieczenia,
  - 7) ilość, wielkość i rodzaj szkód spowodowanych przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego w okresie ostatnich 5 lat lub takich, z których roszczenia wysunięto wobec niego w tym okresie, bez względu na to, czy odpowiedzialność cywilna za takie szkody była objęta ochroną ubezpieczeniową i czy zostało wypłacone odszkodowanie.
3. Aviva może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od uzyskania od Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela dodatkowych informacji, jeżeli uzna, że dotychczas otrzymane nie są wystarczające do prawidłowej oceny ryzyka.
4. Ubezpieczający lub jego przedstawiciel zobowiązany jest udzielić informacji odnośnie okoliczności, o które był zapytywany przez Avivę we wniosku lub przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach. Jeżeli pomimo braku odpowiedzi w odniesieniu do którejkolwiek z poruszonych przez Avivę kwestii zawarta została umowa ubezpieczenia, pominięta okoliczność uważa się za nieistotne.
5. W czasie trwania umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający lub jego przedstawiciel jest obowiązany niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości zgłaszać do Avivy wszelkie zmiany dotyczące okoliczności, o których mowa w ust. 4.
6. Aviva nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do powyższego naruszenia doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 9.

OKRES UBEZPIECZENIA. CZAS TRWANIA ODPOWIEDZIALNOŚCI AVIVY

1. Umowa ubezpieczenia zawierana jest na czas wskazany w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, zwany okresem ubezpieczenia.
2. O ile strony nie umówiły się inaczej, okres ubezpieczenia trwa 12 miesięcy.
3. O ile strony nie umówiły się inaczej, odpowiedzialność Avivy rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zaplaceniu składki lub jej pierwszej raty.
4. Odpowiedzialność Avivy kończy się z upływem okresu ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia, chyba że stosunek ubezpieczenia wygaś przed tym terminem.
5. Jeżeli stosunek ubezpieczenia wygaś przez końcem okresu, Aviva dokona zwrotu składki proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ubezpieczenia, chyba że suma gwarancyjna uległa całkowitemu wyczerpaniu.

§ 10. ROZWIĄZANIE UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a jeżeli Ubezpieczający jest przedsiębiorcą, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia Aviva nie poinformuje Ubezpieczającego, będącego konsumentem, o prawie odstąpienia od umowy ubezpieczenia, wówczas termin 30 dni, biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres udzielonej przez Avivę ochrony ubezpieczeniowej..
2. Aviva może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli ponosiła ona odpowiedzialność przed zaplaceniem składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie zostały opłacone w ustalonym terminie. W takim przypadku Aviva może żądać zapłaty składki za okres przez który ponosiła odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia umowy, wygasa ona z końcem okresu, na który przypadła niezapłacona składka.
3. Aviva ma prawo do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni od dowiedzenia się o świadomym wprowadzeniu w błąd lub zatajeniu istotnych informacji przy zgłoszeniu roszczenia z tytułu ryzyka objętego ochroną ubezpieczeniową, przez Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela.
4. Strony mogą w każdym momencie rozwiązać umowę ubezpieczenia na mocy porozumienia stron.

§ 11. WYGASNIĘCIE STOSUNKU UBEZPIECZENIA

Umowa ubezpieczenia wygasa z chwilą całkowitego wyczerpania sumy gwarancyjnej poprzez wypłatę świadczeń równych jej wysokości.

§ 12. USTANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI AVIVY

W razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności Avivy, jeżeli po upływie terminu do zapłaty kolejnej raty, Aviva wezwie Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

ROZDZIAŁ IV. SUMA GWARANCYJNA I SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§ 13. SUMA GWARANCYJNA

1. Górną granicę odpowiedzialności Avivy w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej na podstawie niniejszych ogólnych warunków stanowi suma gwarancyjna wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
2. O ile strony nie umówiły się inaczej, sumę gwarancyjną ustala się dla jednego i wszystkich wypadków ubezpieczeniowych w okresie ubezpieczenia,
3. W stosunku do określonych ryzyk lub rodzajów szkód można w umowie określić indywidualne limity w ramach ustalonej sumy gwarancyjnej (podlimity).
4. Suma gwarancyjna zmniejsza się każdorazowo o kwotę wypłaconego odszkodowania, aż do jej całkowitego wyczerpania.
5. Za zgodą Avivy Ubezpieczający może uzupełnić sumę gwarancyjną opłacając dodatkową składkę.
6. Zasady określone w ust. 4-5 stosuje się odpowiednio do podlimitów, o których mowa w ust. 3, przy czym wypłaty odszkodowania dotyczące ryzyk lub szkód ograniczonych podlimitami pomniejszają te podlimity i jednocześnie sumę gwarancyjną.

§ 14. SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

1. Wysokość składki z tytułu udzielonej przez Avivę ochrony ubezpieczeniowej obliczana jest jako iloczyn:
  - 1) przyjętej w umowie ubezpieczenia stawki ustalonej w szczególności w oparciu o następujące kryteria: rodzaj prowadzonej przez Ubezpieczającego działalności i posiadanego mienia, oczekiwany zakres ubezpieczenia, dotychczasowa szkodowość, wysokość franszyzy redukcyjnej oraz;
  - 2) przewidywanej wielkości obrotu lub funduszu płac w okresie ubezpieczenia albo innej przewidywanej zmiennej wartości wskazanej we wniosku będącym podstawą zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli podstawą obliczenia składki jest wielkość przewidywana, w momencie zawierania umowy ubezpieczenia Aviva określi składkę zaliczkową, nie

mniejszą niż wskazany do dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procent składki należnej i rozliczaną po zakończeniu okresu ubezpieczenia.

3. Ubezpieczający zobowiązany jest w terminie do 60 dni po zakończeniu okresu ubezpieczenia podać do wiadomości Avivy informacje o faktycznie osiągniętej wielkości obrotu, funduszu płac lub innej wartości zmiennej w celu ostatecznego rozliczenia składki ubezpieczeniowej. Jeżeli składka ostateczna jest wyższa od określonej w umowie ubezpieczenia składki zaliczkowej, Ubezpieczający zobowiązany jest dopłacić różnicę w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyliczenia.
4. Strony mogą uzgodnić wprowadzenie do umowy ubezpieczenia składki ubezpieczeniowej ustalonej na zasadach innych, niż określone w ust. 1 – 3.
5. Na wniosek Ubezpieczającego składka może zostać rozłożona na raty.
6. Wysokość składki z tytułu udzielonej przez Avivę ochrony ubezpieczeniowej, jak również termin jej płatności wskazane są w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
7. Jeżeli płatność składki lub jej raty dokonywana jest w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego, za termin zapłaty uważa się dzień zlecenia zapłaty w banku lub w urzędzie pocztowym na właściwy rachunek Avivy, pod warunkiem, że na rachunku Ubezpieczającego znajdowały się środki pozwalające na realizację przelewu, w odmiennym wypadku za termin zapłaty uważa się dzień uznania rachunku Avivy odpowiednią kwotą.
8. Wypowiedzenie, odstąpienie od lub rozwiązanie umowy ubezpieczenia w przypadkach określonych w niniejszych ogólnych warunkach nie zwalniają Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki za okres, w którym Aviva udzielała ochrony ubezpieczeniowej.

ROZDZIAŁ V. OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO I TRYB POSTĘPOWANIA W RAZIE POWSTANIA SZKODY

§ 15. OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO

1. W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) podejmowania stosownych działań zapobiegawczych oraz środków ostrożności w celu zminimalizowania ryzyka powstania lub powiększenia się szkody,
  - 2) usunięcia szczególnych zagrożeń, których domagała się Aviva w zaleceniach wskazanych w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, pismach wystosowanych do Ubezpieczającego lub korespondencji drogą elektroniczną.
2. Jeżeli Ubezpieczający nie dopełnił obowiązków określonych w ust. 1, Aviva może odmówić wypłaty odszkodowania lub ograniczyć jego wysokość, chyba że niedopełnienie obowiązków nie miały wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa powstania szkody lub zwiększenie jej rozmiaru.
3. Aviva zastrzega sobie prawo do inspekcji lokalizacji, w których Ubezpieczający prowadzi działalność, w celu oceny ryzyka powstania szkód oraz sformułowania ewentualnych zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka. Koszty takiej inspekcji pokrywa w całości Aviva, o ile nie umówiono się inaczej.

§ 16. TRYB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAJŚCIA WYPADKU UBEZPIECZENIOWEGO

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego Ubezpieczający jest zobowiązany:
  - 1) użyć dostępnych mu środków w celu zmniejszenia rozmiarów szkody,
  - 2) niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni po powstaniu wypadku ubezpieczeniowego lub uzyskaniu o nim wiadomości, zawiadomić o tym Avivę,
  - 3) dołożyć wszelkich starań co do ustalenia świadków zdarzenia, które spowodowało powstanie szkody i sporządzić protokolarne ustalenie jego okoliczności,
  - 4) niezwłocznie zawiadomić Policję i prokuraturę, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że szkoda jest wynikiem przestępstwa,
  - 5) podjąć współpracę z Avivą w celu wyjaśnienia okoliczności powstania szkody, jej rozmiarów, a także zasadności roszczenia.
2. Jeżeli w związku z zajściem wypadku ubezpieczeniowego przeciwko Ubezpieczającemu zostało wszczęte postępowanie karne lub cywilne o wypłatę odszkodowania, Ubezpieczający jest zobowiązany zawiadomić o tym fakcie Avivę niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od powzięcia o tym wiadomości, nawet w przypadku, gdy wcześniej zgłoszono już zajście wypadku ubezpieczeniowego.

3. Ubezpieczający jest obowiązany doręczać Avicie orzeczenia sądu w sprawach określonych w ust. 2 w terminie umożliwiającym Avicie zajęcie stanowiska odnośnie wniesienia środka odwoławczego.
4. W razie zgłoszenia roszczenia o naprawienie szkody, Ubezpieczający nie jest uprawniony do podejmowania działań zmierzających do jego uznania lub zaspokojenia, zawarcia ugody z osobą poszkodowaną ani zrzeczenia się zarzutu przedawnienia, bez uprzedniej pisemnej zgody Avivy.
5. Jeżeli Ubezpieczający z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie dopełni obowiązku określonego w ust. 1 pkt. 1., Aviva jest wolna od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
6. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa któregośkolwiek z pozostałych obowiązków wynikających z niniejszego paragrafu, Aviva może odpowiednio zmniejszyć świadczenie w takim zakresie, w jakim naruszenie przyczyniło się do zwiększenia się szkody, uniemożliwiło ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego lub miało wpływ na możliwość ustalenia zasadności roszczenia.

ROZDZIAŁ VI. WYPŁATA ODSZKODOWANIA. ROSZCZENIA REGRESOWE

§ 17. WYSOKOŚĆ ODSZKODOWANIA

1. Aviva jest zobowiązana do wypłaty odszkodowania w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego i w zakresie wynikającym z zawartej umowy ubezpieczenia.
2. Aviva wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
3. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługuje poszkodowanej osobie trzeciej zarówno świadczenie jednorazowe, jak i renty, Aviva zaspokaja je do wysokości sumy gwarancyjnej, w następującej kolejności:
  - 1) świadczenie jednorazowe,
  - 2) renta czasowa,
  - 3) renta dożywotnia.
4. Od ostatecznie ustalonej wysokości odszkodowania potrąca się franszyzę redukcyjną w wysokości określonej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
5. Jeżeli Ubezpieczający nie godzi się na propozycję Avivy dotyczącą świadczenia i przez to uniemożliwia zaspokojenie roszczenia, Aviva nie odpowiada za powstałe z tego powodu odsetki i dodatkowe koszty, jeżeli uprzednio powiadomiło o tym Ubezpieczającego.

§ 18. TRYB DOCHODZENIA ROSZCZEŃ

1. Na podstawie zawiadomienia, o którym mowa w §16 ust. 1 pkt 2 Aviva przygotowuje i przekazuje wykaz dokumentów i informacji niezbędnych do ustalenia zakresu odpowiedzialności Ubezpieczającego oraz wysokości szkody i odszkodowania. Aviva zastrzega sobie prawo żądania dokumentacji uzupełniającej, jeżeli na podstawie otrzymanych informacji nie będzie możliwa jednoznaczna ocena zaistniałej sytuacji.
2. W razie konieczności wizyty przedstawiciela Avivy w miejscu powstania szkody, Ubezpieczający lub poszkodowana osoba trzecia zostanie niezwłocznie poinformowany o takim fakcie.
3. Na podstawie przedłożonych dokumentów oraz zebranych informacji Aviva przekazuje Ubezpieczającemu lub poszkodowanej osobie trzeciej stanowisko dotyczące swojej odpowiedzialności, a w razie uznania roszczenia – również wysokości szkody oraz wysokości przyznanego odszkodowania.
4. Postanowienia niniejszego paragrafu nie zwalniają Ubezpieczającego z obowiązku podjęcia działań określonych w § 16 ust. 1.
5. Od decyzji odmownej Ubezpieczającemu lub poszkodowanej osobie trzeciej przysługuje możliwość odwołania do sądu powszechnego, określonego w § 23 ust. 1.
6. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o zajściu zdarzenia losowego może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy.

§ 19. WYPŁATA ODSZKODOWANIA

1. Aviva zobowiązane jest do wypłaty odszkodowania lub świadczenia w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym. Gdyby wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Avivy lub wysokości należnego odszkodowania lub świadczenia okazało się niemożliwe w powyższym terminie, Aviva wypłaci odszkodowanie lub świadczenie najpóźniej w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, z zastrzeżeniem, że jeśli na podstawie przedłożonych przez Ubezpieczającego dokumentów możliwe będzie określenie bezspornej części odszkodowania lub świadczenia, zostanie ona wypłacona

w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.

2. W każdym czasie Aviva może wypłacić odszkodowanie w wysokości sumy gwarancyjnej lub jakiegokolwiek mniejszej sumy, która zaspokoi roszczenia wynikające z wypadku ubezpieczeniowego, zwalniając się z dalszej odpowiedzialności za taki wypadek, w tym w szczególności z konieczności ponoszenia dalszych kosztów obrony Ubezpieczającego.

§ 20. ZABEZPIECZENIE PRAWA DO REGRESU

1. Z dniem zapłaty odszkodowania, roszczenia przysługujące Ubezpieczającemu przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na Avivę do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli Aviva pokryła tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje, co do pozostałej części, pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem Avivy.
2. Roszczenia, o których mowa w ust. 1 nie przechodzą na Avivę, jeśli sprawcą szkody jest osoba, z którą Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Ubezpieczający zobowiązany jest udzielić Avicie, zarówno przed jak i po wypłacie odszkodowania, wszelkiej pomocy przy dochodzeniu roszczeń regresowych wobec osób trzecich odpowiedzialnych za szkodę, w tym dostarczyć odpowiednie dokumenty i udzielić niezbędnych Avicie informacji.

§ 21. UBEZPIECZENIE NA CUDZY RACHUNEK

1. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek wszelkie postanowienia niniejszych ogólnych warunków dotyczące Ubezpieczającego stosuje się odpowiednio do osoby, na rzecz której zawarto umowę ubezpieczenia (Ubezpieczonego).
2. Obowiązki związane z zawarciem umowy ubezpieczenia obciążają zarówno Ubezpieczającego, jak i Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek. Obowiązek zapłaty składki obciąża jednakże wyłącznie Ubezpieczającego.
3. Obowiązki Ubezpieczającego związane z wykonaniem umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obciążają Ubezpieczonego od chwili, w której dowiedział się o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia wydaje się Ubezpieczającemu.
5. Ubezpieczony może żądać, aby Aviva udzieliła mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz ogólnych warunkach ubezpieczenia w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków Ubezpieczonego.
6. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek Ubezpieczający jest zobowiązany przekazać osobie zainteresowanej, przed przystąpieniem tej osoby do umowy ubezpieczenia, warunki umowy ubezpieczenia, w szczególności niniejsze ogólne warunki wraz z informacją o postanowieniach wzorca umownego, na piśmie lub jeżeli osoba zainteresowana wyrazi na to zgodę, na innym trwałym nośniku, rozumianym jako materiał lub urządzenie umożliwiające przechowywanie informacji kierowanych osobie do niego, w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezminionej postaci.

§ 22. REKLAMACJE

1. Organem właściwym do rozpatrzenia reklamacji, rozumianych jako wystąpienie (w tym skarga i zażalenie) skierowane do Avivy przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, uposażonego lub innego uprawnionego z umowy ubezpieczenia, w którym Ubezpieczający, Ubezpieczony, uposażony lub inny uprawniony z umowy ubezpieczenia zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez Avivę, jest Zarząd Avivy lub upoważnieni przez Zarząd Avivy pracownicy.
2. Reklamacje mogą być składane:
  - 1) w formie pisemnej – osobiście w Avivie lub w jednostce Avivy obsługującej jej klientów albo przesyłką pocztową, w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U poz. 1529),
  - 2) ustnie – telefonicznie dzwoniąc pod numer (+48) 22 557 44 44 albo osobiście do protokołu podczas wizyty w Avivie lub jednostce Avivy obsługującej jej klientów,
  - 3) w formie elektronicznej – z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, na adres: reklamacje@aviva.pl.
3. O sposobie rozpatrzenia reklamacji Aviva powiadomi osobę, która ją zgłosiła – w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji. Odpowiedź tę Aviva może dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek zgłaszającego reklamację.

4. Aviva rozpatrzy złożoną reklamację i udzieli odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 (trzydziestu) dni od dnia jej otrzymania, przy czym do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem.
5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w § 22 ust. 4, Aviva wyjaśni, w informacji przekazywanej osobie zgłaszającej reklamację, przyczynę opóźnienia i wskaże okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy oraz określi przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 (sześćdziesięciu) dni od dnia otrzymania reklamacji.
6. Osoba zgłaszająca reklamację jest uprawniona do złożenia odwołania od decyzji Avivy dotyczącej złożonej reklamacji. W sprawach odwołań stosuje się odpowiednio postanowienia § 22 ust. 1-5.
7. Zgłaszającemu reklamację, w sytuacji nieuwzględnienia jego roszczeń w powyższym trybie rozpatrywania reklamacji, przysługuje prawo do złożenia wniosku o rozpatrzenie sprawy przez Rzecznika Finansowego. Osobie fizycznej będącej ubezpieczającym, ubezpieczonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wystąpienia do Rzecznika Finansowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów pomiędzy klientem a podmiotem rynku finansowego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym. Rzecznik Finansowy jest uprawniony do prowadzenia postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązania sporów konsumenckich, o którym mowa w ustawie z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Udział w postępowaniu jest dla Avivy obowiązkowy. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie: www.rf.gov.pl.
8. Aviva podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
9. Konsumentowi przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskiego lub Powiatowego Rzecznika Konsumenta.
10. Sposób i tryb rozpatrywania wniosków i skarg przez podmioty, o których mowa w § 22 ust. 7-9 regulują właściwe przepisy.

§ 23.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Powództwo o roszczenie z Umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub innego uprawnionego z umowy ubezpieczenia, albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia,.
2. Ubezpieczający jest zobowiązany informować Avivę o jakichkolwiek zmianach siedziby i adresu. Jeżeli Ubezpieczający zmienił siedzibę lub adres i nie zawiadomił o tym fakcie Avivy, jakkolwiek korespondencja skierowana na adres ostatniej znanej siedziby Ubezpieczającego wywiera skutki prawne od chwili, w której byłaby doręczona gdyby Ubezpieczający nie zmienił siedziby. Postanowienie zdania drugiego niniejszego ustępu nie dotyczy Ubezpieczającego będącego konsumentem.
3. Do umów ubezpieczenia zawieranych na podstawie niniejszych ogólnych warunków stosować się będzie prawo polskie.
4. W sprawach nie uregulowanych w niniejszych ogólnych warunkach lub nie uzgodnionych indywidualnie mają zastosowanie odpowiednie obowiązujące przepisy prawa.
5. Niniejsze ogólne warunki zostały przyjęte Uchwałą Zarządu Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S. A. z dnia 22.12.2016 roku i mają zastosowanie do umów zawieranych począwszy od dnia 10.01.2017 r.

KLAUZULE DODATKOWE

KLAUZULA NR 1

SZKODY POWSTAŁE POZA TERYTORIUM RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ, Z WYŁĄCZENIEM STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI I KANADY ORAZ ICH TERYTORIÓW ZALEŻNYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 1 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe lub rzeczowe, które wystąpiły poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem jednakże terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki i Kanady oraz ich terytoriów zależnych.
2. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 2

SZKODY POWSTAŁE NA TERYTORIUM STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI LUB KANADY ORAZ ICH TERYTORIÓW ZALEŻNYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 1 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe lub rzeczowe, które wystąpiły na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki lub Kanady oraz ich terytoriów zależnych.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej jednostek organizacyjnych osób objętych ubezpieczeniem mających siedzibę lub prowadzących działalność na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki lub Kanady oraz ich terytoriów zależnych.
3. Z zastrzeżeniem postanowień §7 ust. 5 ogólnych warunków, umowa ubezpieczenia nie obejmuje również tzw. exemplary and punitive damages, nałożonych na osoby objęte ubezpieczeniem.
4. Inaczej niż stanowi § 6 ust. 3 ogólnych warunków, w przypadku szkód, które wystąpiły na terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki i Kanady oraz ich terytoriów zależnych koszty obrony sądowej wraz z innymi świadczeniami Avivy pokrywane są w ramach ustalonej sumy gwarancyjnej.
5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 3

SZKODY WYRZĄDZONE PRACOWNIKOM UBEZPIECZAJĄCEGO LUB UBEZPIECZONEGO (OC PRACODAWCY)

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 2 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe lub rzeczowe wynikające z wypadków przy pracy w rozumieniu Ustawy z 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2002r. nr 199 poz. 1673, z późn.zm.), poniesione przez pracowników Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) roszczeń regresowych jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wypadku przy pracy,
  - 2) roszczeń z tytułu chorób zawodowych,
  - 3) szkód powstałych w wyniku wypadków, jakich doznali pracownicy w drodze do miejsca pracy i z pracy oraz wypadków, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2002r. nr 199 poz. 1673, z późn.zm.).
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.
4. Odszkodowanie jest wypłacane po pomniejszeniu o kwotę świadczenia przysługującego poszkodowanemu z tytułu wypadku przy pracy na podstawie odpowiednich przepisów o ubezpieczeniu społecznym.

KLAUZULA NR 4

SZKODY W RZECZACH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W PIECZY, POD DOZOREM LUB KONTROLĄ OSÓB OBJĘTYCH UBEZPIECZENIEM

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 3 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w rzeczach znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą osób objętych ubezpieczeniem, polegających na ich uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie.

2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód w pojazdach mechanicznych, ich wyposażeniu oraz rzeczach w nich pozostawionych,
  - 2) szkód w rzeczach używanych przez osoby objęte ubezpieczeniem na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy nienazwanej o podobnym charakterze,
  - 3) szkód w rzeczach stanowiących przedmiot obróbki, czyszczenia, naprawy lub innej czynności o podobnym charakterze,
  - 4) szkód polegających na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarзовych mienia, a także szkód wynikających z poświadczenia nieprawdy, podstępny, wymuszenia, szantażu, przywłaszczenia, niszczenia, usuwania, ukrywania, przerabiania lub podrabiania dokumentów oraz wprowadzenia w błąd.
3. W celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości ustala się, że w szczególności wyłączenie z §7 ust. 2 pkt 10 ogólnych warunków pozostaje w mocy.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

**KLAUZULA NR 5
SZKODY W RZECZACH STANOWIĄCYCH PRZEDMIOT OBRÓBK
CZYSZCZENIA, NAPRAWY LUB INNEJ CZYNNOŚCI O PODOBNYM
CHARAKTERZE**

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 4 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe w rzeczach stanowiących przedmiot obróbki, czyszczenia, naprawy lub innej czynności o podobnym charakterze wykonywanych przez osoby objęte ubezpieczeniem, powstałe podczas ich wykonywania.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód w rzeczach używanych przez osoby objęte ubezpieczeniem na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy nienazwanej o podobnym charakterze,
  - 2) szkód wyrządzonych w związku z przeprowadzaniem jazd próbnych w odległości powyżej 5 kilometrów od miejsca ubezpieczenia wskazanego w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
3. W celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości ustala się, że w szczególności wyłączenie z §7 ust. 2 pkt 10 ogólnych warunków pozostaje w mocy.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

**KLAUZULA NR 6
SZKODY W RZECZACH RUCHOMYCH OSÓB TRZECICH, Z KTÓRYCH
OSOBY OBJĘTE UBEZPIECZENIEM KORZYSTAŁY NA PODSTAWIE
UMOWY NAJMU, DZIERŻAWY, UŻYCZENIA, LEASINGU LUB INNEJ
UMOWY NIENAZWANEJ O PODOBNYM CHARAKTERZE**

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 5 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy ruchomych, używanych przez osoby objęte ubezpieczeniem na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy nienazwanej o podobnym charakterze.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód w pojazdach mechanicznych lub ich wyposażeniu,
  - 2) szkód w przedmiotach ze szkła, porcelany, terakoty, ceramiki lub tworzyw sztucznych, chyba że stanowią część składową rzeczy, o których mowa w ust. 1,
  - 3) szkód w takim zakresie, w jakim rzecz ruchoma, która uległa szkodzie rzeczowej była objęta ubezpieczeniem majątkowym zawartym na rachunek osób objętych ubezpieczeniem.
3. Odpowiedzialność Aviva za szkody, o których mowa w ust. 1, ograniczona jest do wysokości podlimitu uzgodnionego w umowie ubezpieczenia.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

**KLAUZULA NR 7
SZKODY WYRZĄDZONE OSOBOM TRZECIM PRZEZ
PODWYKONAWCÓW OSÓB OBJĘTYCH UBEZPIECZENIEM**

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 6 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone osobom trzecim przez podwykonawców osób objętych ubezpieczeniem w zakresie powierzonych im do wykonania czynności.

2. Ochrona ubezpieczeniowa na bazie niniejszej klauzuli udzielana jest wyłącznie w sytuacji, gdy w świetle obowiązujących przepisów prawa osoba objęta ubezpieczeniem jest odpowiedzialna za szkody wyrządzone przez jej podwykonawcę przy wykonywaniu powierzonych czynności.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powodujących roszczenia pomiędzy osobami objętymi ubezpieczeniem a ich podwykonawcami, chyba że ochrona ubezpieczeniowa rozszerzona została w zakresie wynikającym z klauzuli nr 16.
4. Aviva zachowuje prawo do dochodzenia roszczeń regresowych po wypłacie odszkodowania względem podwykonawcy będącego sprawcą szkody.
5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

**KLAUZULA NR 8
SZKODY POWSTAŁE W ZWIĄZKU Z ORGANIZACJĄ IMPREZ**

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 7 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe i rzeczowe powstałe w związku z lub jako konsekwencja organizowania przez osoby objęte ubezpieczeniem imprez (z wyłączeniem imprez masowych podlegających ubezpieczeniu obowiązkowemu w rozumieniu Ustawy z 22 sierpnia 1997r. o bezpieczeństwie imprez masowych – Dz.U. z 2005r. nr 108 poz. 909, z późn.zm.) wyrządzone uczestnikom tych imprez.
2. Przez użyte w niniejszej klauzuli określenia rozumie się:
  - 1) impreza – impreza sportowa, artystyczna lub rozrywkowa odbywająca się na stadionie, w hali sportowej lub innym budynku umożliwiającym przeprowadzenie imprezy (w tym w teatrze, operze, operetce, filharmonii, kinie, muzeum, bibliotece, domu kultury, w placówkach oświatowych), a także na wolnym powietrzu,
  - 2) uczestnik imprezy – osoba fizyczna, która przebywa na terenie imprezy zgodnie z warunkami jej organizacji; w rozumieniu niniejszej klauzuli za uczestnika rozumie się również pracownika Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, biorącego w niej udział.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód powstałych w związku z odwołaniem imprezy,
  - 2) szkód wyrządzonych przez osoby należące do służb ochrony lub kontroli,
  - 3) szkód wyrządzonych Policji, Straży Pożarnej lub innym jednostkom publicznym biorącym udział w zabezpieczeniu imprezy,
  - 4) szkód wyrządzonych artystom, wykonawcom, zawodnikom lub sędziom biorącym udział w imprezie, a także szkód wyrządzonych przez artystów, wykonawców, zawodników lub sędziów biorących udział w imprezie,
  - 5) szkód powstałych w związku z przeprowadzaniem pokazów sztucznych ogni.
4. Warunkiem udzielania ochrony ubezpieczeniowej na podstawie niniejszej klauzuli jest spełnienie przez osoby objęte ubezpieczeniem wymogów dotyczących bezpieczeństwa osób i mienia, określonych w obowiązujących przepisach prawa.
5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w pkt. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

**KLAUZULA NR 9
SZKODY WYNIKŁE Z WYCIEKU, EMISJI, ULOTNIENIA SIĘ LUB INNEJ
FORMY PRZEDOSTANIA SIĘ DO WODY, GRUNTU LUB POWIETRZA
SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH**

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 8 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe i rzeczowe wynikłe z wycieku, emisji, ulotnienia się lub innej formy przedostania się do wody, gruntu lub powietrza substancji niebezpiecznych.
2. Ochroną ubezpieczeniową na bazie niniejszej klauzuli objęte są ponadto koszty neutralizacji lub usunięcia substancji niebezpiecznych z gleby, poniesione przez osoby trzecie.
3. Szkody oraz koszty, o których mowa w ust. 1 i 2 objęte są ochroną ubezpieczeniową, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
  - 1) przyczyna wycieku, emisji lub innej formy przedostania się substancji niebezpiecznej była nagła, niespodziewana i niezależna od woli osób objętych ubezpieczeniem lub osób, za które ponoszą odpowiedzialność,
  - 2) początek wycieku, emisji lub innej formy przedostania się substancji niebezpiecznej miał miejsce w trakcie okresu ubezpieczenia,

- 3) wyciek, emisja lub inna forma przedostania się substancji niebezpiecznej muszą być fizycznie postrzegalne dla osób objętych ubezpieczeniem lub osób trzecich w ciągu 72 godzin od chwili rozpoczęcia wycieku, emisji lub innej formy procesu przedostawania się substancji niebezpiecznej,
  - 4) pierwsza szkoda osobowa lub rzeczowa wynika z wycieku, emisji lub innej formy przedostania się substancji niebezpiecznej ujawniła się w ciągu 72 godzin od chwili rozpoczęcia wycieku, emisji lub innej formy przedostawania się substancji niebezpiecznej,
  - 5) niezależnie od postanowień zawartych w ogólnych warunkach dotyczących obowiązków Ubezpieczającego w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, roszczenie z tytułu szkód objętych ochroną na bazie niniejszej klauzuli wniesione przeciwko osobom objętym ubezpieczeniem musi zostać zgłoszone Avivie niezwłocznie, nie później jednak niż 30 dni od rozpoczęcia procesu przedostawania się substancji niebezpiecznej.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje grzywien, kar umownych lub zadośćuczynień wynikających bezpośrednio lub pośrednio z wycieku, emisji lub innej formy przedostania się do wody, gruntu lub powietrza jakichkolwiek substancji niebezpiecznych.
  5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 10

SKODY WYNIKŁE Z UŻYWANIA MŁOTÓW PNEUMATYCZNYCH, HYDRAULICZNYCH, KAFARÓW LUB INNYCH URZĄDZEŃ WIBRACYJNYCH ORAZ MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 9 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe i rzeczowe powstałe w związku z używaniem młotów pneumatycznych, hydraulicznych, kafarów lub innych urządzeń wibracyjnych oraz materiałów wybuchowych.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód stanowiących uszkodzenia powierzchniowe lub estetyczne, które nie pogarszają stateczności nieruchomości ani nie zagrażają bezpieczeństwu jej użytkowników,
  - 2) szkód powstałych wskutek prowadzenia robót bez wymaganych zezwoleń lub obsługiwanego sprzętu przez pracowników nie posiadających stosownych uprawnień zawodowych,
  - 3) szkód, których powstanie jest pewne z uwagi na rodzaj prowadzonych prac budowlanych lub sposób ich wykonania,
  - 4) w przypadku szkód wynikłych z używania środków wybuchowych – szkód powstałych w odległości mniejszej niż 100 metrów od epicentrum wybuchu.
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 11

SKODY WYNIKŁE Z NIEDOSTARCZENIA ENERGII ORAZ SKODY WYRZĄDZONE PRZEZ DOSTARCZONĄ ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ LUB CIEPLNĄ

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 10 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe wynikłe z niedostarczenia energii elektrycznej lub ciepłej oraz szkody rzeczowe wyrządzone przez dostarczoną przez osoby objęte ubezpieczeniem energią elektryczną lub ciepłą.
2. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 12

SKODY POWSTAŁE PO PRZEKAZANIU PRZEDMIOTU PRACY LUB USŁUGI DO UŻYWANIA ODBIORCY

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 11 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe po przekazaniu przedmiotu pracy lub usługi do użytkowania odbiorcy, wynikłe z ich wadliwego wykonania przez osoby objęte ubezpieczeniem.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód wynikłych z czynności dokonanych przed początkiem okresu ubezpieczenia określonym w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, chyba że umowa

ubezpieczenia stanowi kontynuację ubezpieczenia w Avivie w zakresie ochrony ubezpieczeniowej obejmującym również niniejszą klauzulę.

3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 13

SKODY WYRZĄDZONE WSKUTEK WADLIWOŚCI RZECZY WYPRODUKOWANYCH LUB PODDANYCH OBRÓBCE PRZY UŻYCIU MASZYN I URZĄDZEŃ WYPRODUKOWANYCH, DOSTARCZONYCH, NAPRAWIONYCH LUB SERWISOWANYCH PRZEZ OSOBY OBJĘTE UBEZPIECZENIEM (KLAUZULA MASZYNOWA)

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 12 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone osobom trzecim wskutek wadliwości rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce przy użyciu maszyn i urządzeń wyprodukowanych, dostarczonych, naprawionych lub serwisowanych przez osoby objęte ubezpieczeniem.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie:
  - 1) straty polegające na zmniejszeniu lub utracie wartości rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce przy użyciu maszyn lub urządzeń dostarczonych, naprawionych lub serwisowanych przez osoby objęte ubezpieczeniem;
  - 2) koszty poniesione na produkcję lub obróbkę rzeczy, wadliwych wskutek użycia tych maszyn lub urządzeń;
  - 3) uzasadnione prawnie i ekonomicznie koszty poniesione w celu naprawy rzeczy wytworzonych lub poddanych obróbce przy użyciu maszyn lub urządzeń dostarczonych, naprawionych lub serwisowanych przez osoby objęte ubezpieczeniem;
  - 4) koszty stanowiące różnicę pomiędzy kosztami poniesionymi przez osoby trzecie na produkcję rzeczy przy użyciu maszyn lub urządzeń dostarczonych, naprawionych lub serwisowanych przez osoby objęte ubezpieczeniem a ceną sprzedaży tych rzeczy, o ile sprzedaż jest możliwa jedynie po cenie niższej niż koszty wytworzenia.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód wynikających z opóźnień wszelkiego rodzaju;
  - 2) utraconych korzyści, które poszkodowana osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby maszyny lub urządzenia dostarczone, naprawione lub serwisowane przez osoby objęte ubezpieczeniem nie były wadliwe;
  - 3) jakichkolwiek strat pośrednich innych od jednoznacznie objętych ubezpieczeniem;
  - 4) kosztów poniesionych na usunięcie i zastąpienie wadliwej rzeczy przez rzecz wolną od wad.
4. Odpowiedzialność Avivy za szkody, o których mowa w ust. 1, ograniczona jest do wysokości podlimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia.
5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 14

SKODY PONIESIONE PRZEZ OSOBY TRZECIE W WYNIKU WADLIWOŚCI PRODUKTU KOŃCOWEGO POWSTAJĄCEGO DOPIERO PRZEZ POŁĄCZENIE LUB ZMIESZANIE PRODUKTÓW WPROWADZONYCH DO OBROTU PRZEZ OSOBY OBJĘTE UBEZPIECZENIEM Z INNYMI WYROBAMI LUB W WYNIKU DALSZEJ OBRÓBKĄ PRODUKTÓW WPROWADZONYCH DO OBROTU PRZEZ OSOBY OBJĘTE UBEZPIECZENIEM (KLAUZULA POŁĄCZENIA/OBRÓBKĄ)

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 13 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody poniesione przez osoby trzecie w wyniku wadliwości rzeczy powstających dopiero przez połączenie lub zmieszanie produktów wprowadzonych do obrotu przez osoby objęte ubezpieczeniem z innymi wyrobami lub w wyniku dalszej obróbki produktów wprowadzonych do obrotu przez osoby objęte ubezpieczeniem (produkt końcowy).
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie:
  - 1) straty polegające na zmniejszeniu lub utracie wartości wyrobów połączonych lub zmieszanych z produktami wprowadzonymi do obrotu,
  - 2) koszty poniesione przez osoby trzecie na wytworzenie produktu końcowego, z wyłączeniem kosztów zakupu produktów wprowadzonych do obrotu przez osoby objęte ubezpieczeniem, oraz koszty składowania i utylizacji wadliwego produktu końcowego,
  - 3) uzasadnione prawnie i ekonomicznie koszty, które poniesiono w celu usunięcia wadliwości produktu końcowego, z wyłączeniem części

kosztów odpowiadającej stosunkowi kosztów zakupu produktu osób objętych ubezpieczeniem do kosztów wytworzenia produktu końcowego wolnego od wad,

- 4) koszty stanowiące różnicę pomiędzy kosztami poniesionymi przez osoby trzecie na wytworzenie produktu końcowego a ceną sprzedaży tego produktu, o ile sprzedaż jest możliwa jedynie po cenie niższej niż koszty wytworzenia, z wyłączeniem jednakże części kosztów odpowiadającej stosunkowi kosztów zakupu produktów osób objętych ubezpieczeniem do kosztów wytworzenia produktu końcowego wolnego od wad.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód wynikających z opóźnień wszelkiego rodzaju,
  - 2) utraconych korzyści, które poszkodowana osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby produkt końcowy nie był wadliwy,
  - 3) jakichkolwiek szkód lub strat pośrednich, innych od jednoznacznie objętych ubezpieczeniem.
4. Odpowiedzialność Avivy za szkody, o których mowa w ust. 1, ograniczona jest do wysokości podlimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia.
5. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 15

SZKODY POLEGAJĄCE NA PONIESIENIU PRZEZ OSOBY TRZECIE KOSZTÓW USUNIĘCIA, DEMONTAŻU LUB ODSŁONIĘCIA WADLIWEGO PRODUKTU ORAZ KOSZTÓW MONTAŻU, UMOCOWANIA LUB POŁOŻENIA PRODUKTU POZBAWIONEGO WAD

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 14 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody polegające na poniesieniu przez osoby trzecie kosztów usunięcia, demontażu lub odsłonięcia wadliwego produktu oraz kosztów montażu, umocowania lub położenia produktu pozbawionego wad.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie:
  - 1) koszty poniesione przez osoby trzecie w celu usunięcia, demontażu lub odsłonięcia wadliwego produktu, w tym koszty jego poszukiwania;
  - 2) koszty poniesione przez osoby trzecie w celu zamontowania, umocowania lub położenia produktu wolnego od wad dostarczonego przez osoby objęte ubezpieczeniem lub osoby trzecie, z wyłączeniem kosztów zakupu tego produktu.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie szkody, o których mowa w ust. 1, spowodowane przez produkt wprowadzony do obrotu po uzgodnieniu rozszerzenia zakresu ochrony ubezpieczeniowej poprzez wykupienie niniejszej klauzuli.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) kosztów wynikłych z sytuacji, w której osoby objęte ubezpieczeniem same zamontowały, umocowały lub położyły wadliwy produkt lub zleciły wykonanie takich czynności w ich imieniu lub na ich rachunek;
  - 2) kosztów dostawy produktu wolnego od wad, w tym kosztów jego transportu;
  - 3) utraconych korzyści, które poszkodowana osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby produkt nie był wadliwy;
  - 4) szkód wynikłych z sytuacji, gdy wadliwy produkt stanowi część składową pojazdów mechanicznych, statków powietrznych, wodnych lub kosmicznych.
5. W przypadku, gdy montaż lub demontaż nie jest możliwy, odpłacalny lub racjonalnie uzasadniony, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty postępowania zastępczego, jednakże maksymalnie do wysokości kosztów koniecznych do realizacji montażu lub demontażu. W ramach postępowania zastępczego podjęta zostanie inna odpowiednia czynność mająca na celu zapobieżenie następstwom wadliwości produktu.
6. Odpowiedzialność Avivy za szkody, o których mowa w ust. 1, ograniczona jest do wysokości podlimitu ustalonego w umowie ubezpieczenia.
7. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 16

SZKODY POWODUJĄCE ROSZCZENIA POMIĘDZY OSOBAMI OBJĘTYMI UBEZPIECZENIEM NA PODSTAWIE TEJ SAMEJ UMOWY UBEZPIECZENIA (OC WZAJEMNA)

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, inaczej niż stanowi §7 ust. 6 pkt 15 ogólnych warunków, do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną za szkody

osobowe lub rzeczowe powodujące roszczenia pomiędzy osobami objętymi ubezpieczeniem na podstawie tej samej umowy ubezpieczenia.

2. Ubezpieczenie obejmuje wyłącznie roszczenia pomiędzy osobami wymienionymi z nazwy (imięcia i nazwiska) w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń pracowników wobec ich pracodawcy oraz pracodawcy wobec pracowników, bez względu na podstawę prawną zatrudnienia.
4. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w ust. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 17 CZyste straty finansowe

1. Zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 3 ogólnych warunków do zakresu ochrony ubezpieczeniowej włącza się odpowiedzialność cywilną osób objętych ubezpieczeniem za czyste straty finansowe.
2. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń przewidzianych przez ogólne warunki, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje czystych strat finansowych:
  - 1) spowodowanych przez rzeczy wyprodukowane lub dostarczone przez osoby objęte ubezpieczeniem lub na ich zlecenie oraz prace bądź usługi wykonane przez osoby objęte ubezpieczeniem lub na ich zlecenie,
  - 2) spowodowanych przez stałe immisje (np. szумы, zapachy, wstrząsy),
  - 3) spowodowanych w związku z prowadzeniem działalności w zakresie doradztwa, projektowania, kierowania budową lub montażem, rzecoznawstwa, działalności polegającej na kontroli i nadzorze,
  - 4) powstałych w związku z prowadzeniem działalności związanej z transakcjami finansowymi, udzielaniem kredytów, zawieraniem umów ubezpieczenia oraz pozostałą działalnością bankową i ubezpieczeniową, działalnością leasingową lub pokrewną, obrotem i zarządzaniem gruntami, wszelką działalnością związaną z realizacją płatności lub doradztwem finansowym,
  - 5) wynikających z prowadzenia kasy i wszelkiego rodzaju płatności, nadużycia zaufania oraz sprzeniewierzenia,
  - 6) wynikających z niedotrzymania terminów, kosztorysów wstępnych oraz innych kosztorysów,
  - 7) wynikających z błędów w oprogramowaniu, błędnej instalacji oprogramowania, racjonalizacji i automatyzacji,
  - 8) spowodowanych naruszeniem przepisów zawartych w ustawie o ochronie danych osobowych oraz naruszeniem prawa własności intelektualnej, w tym praw autorskich i licencyjnych, a także prawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz prawa antymonopolowego,
  - 9) wynikających z działalności reklamowej,
  - 10) związanych ze stosunkiem pracy,
  - 11) powstałych w związku ze sprawowaniem funkcji członka władz spółki kapitałowej,
  - 12) powstałych w związku z pośrednictwem i organizowaniem podróży,
  - 13) powstałych w wyniku udzielania poleceń, wskazówek lub porad dla powiązanych kapitałowo lub gospodarczo z Ubezpieczających przedsiębiorstw,
  - 14) związanych z utratą rzeczy wszelkiego rodzaju,
  - 15) związanych z niedostarczeniem energii.
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w pkt. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 18 SZKODY POWSTAŁE WSKUTEK UTRATY RZECZY

1. Zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 3 ogólnych warunków, z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń ogólnych warunków, strony postanowiły rozszerzyć zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną osób objętych ubezpieczeniem za szkody rzeczowe powstałe wskutek utraty rzeczy, nie wynikającej z jej zniszczenia lub uszkodzenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje jednakże szkód w wartościach pieniężnych, papierach wartościowych, zbiorach archiwalnych, filatelistycznych, numizmatycznych, dziełach sztuki lub innych przedmiotach o charakterze zabytkowym, artystycznym lub unikatowym.
3. Za rozszerzenie zakresu ubezpieczenia w sposób określony w pkt. 1 Ubezpieczający opłaci dodatkową składkę określoną w umowie ubezpieczenia.

Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych SA

tel. +48 22 557 44 44
e-mail: bok@aviva.pl, www.aviva.pl